Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

21. prosince 2016 *

„Řízení o předběžné otázce — Dohoda o přidružení EHS-Turecko — Rozhodnutí č. 1/80 — Článek 7 první pododstavec — Právo pobytu rodinných příslušníků tureckého pracovníka působícího na řádném trhu práce v členském státě — Podmínky — Případ, kdy není nezbytné, aby turecký pracovník působil na řádném trhu práce po dobu prvních tří let pobytu rodinného příslušníka“

Ve spojených věcech C-508/15 a C-509/15,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími Verwaltungsgericht Berlín (správní tribunál v Berlíně, Německo) ze dne 9. července 2015, došlými Soudnímu dvoru dne 24. září 2015, v řízeních

Sidika Ucar (C-508/15),

Recep Kilic (C-509/15)

proti

Land Berlin (Spolková země Berlín),

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení R. Silva de Lapuerta (zpravodajka), předsedkyně senátu, J.-C. Bonichot, A. Arabadžev, C. G. Fernlund a S. Rodin, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za S. Ucar P. Meyerem, C. Rosenkranzem a M. Wilken, Rechtsanwältine,

— za Spolkovou zemi Berlín M. Wehnerem, jako zmocněncem,

— za Evropskou komisi D. Martinem a T. Maxian Ruschem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 15. září 2016,

vydává tento

* * Jednací jazyk: němčina

Rozsudek

1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu prvního pododstavce článku 7 rozhodnutí Rady přidružení č. 1/80 ze dne 19. září 1980 o vývoji přidružení, připojeného k Dohodě zakládající přidružení mezi Evropským hospodářským společenstvím a Tureckem, kterou dne 12. září 1963 podepsala v Ankaře Turecká republika na jedné straně a členské státy EHS a Společenství na straně druhé a která byla jménem Společenství uzavřena, schválena a potvrzena rozhodnutím Rady 64/732/EHS ze dne 23. prosince 1963 (Úř. věst. 1964, 217, s. 3685; Zvl. vyd. 11/11, s. 10, dále jen „dohoda o přidružení“).

2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci sporu mezi S. Ucar (věc C-508/15) a R. Kilicem (věc C-509/15) na straně jedné a Land Berlin (Spolkovou zemí Berlín, Německo) na straně druhé ve věci odmítnutí ze strany Ausländerbehörde Berlin (cizinecký úřad Berlín, dále jen „cizinecký úřad“) při Landesamt für Bürger- und Ordnungsangelegenheiten (zemský úřad pro záležitosti týkající se občanů a veřejného pořádku, Německo) žádostí uvedených osob o prodloužení platnosti jejich povolení k pobytu v Německu a v případě R. Kilice ve věci rozhodnutí cizineckého úřadu nařídit navíc jeho vyhoštění z území tohoto členského státu.

Právní rámec

Unijní právo

Dohoda o přidružení

3 Z článku 2 odst. 1 dohody o přidružení vyplývá, že cílem této dohody je podporovat stálé a vyvážené posilování obchodních a hospodářských vztahů mezi smluvními stranami při plném respektování nutnosti zajistit zrychlený rozvoj tureckého hospodářství a pozvednout úroveň zaměstnanosti a životní podmínky tureckého lidu.

4 Za tímto účelem obsahuje dohoda o přidružení přípravnou etapu umožňující Turecké republice posílit své hospodářství s pomocí Společenství (článek 3), přechodnou etapu, v průběhu které je zajištěno postupné zavedení celní unie a sblížení hospodářských politik (článek 4), a konečnou etapu, která je založena na celní unii a zahrnuje posílení koordinace hospodářských politik smluvních stran (článek 5).

5 Článek 12 dohody o přidružení zařazený do hlavy II této dohody nadepsané „Provedení přechodné etapy“ zní následovně:

„Smluvní strany se dohodly, že se při vzájemném postupném zavádění volného pohybu pracovníků budou inspirovat články [45, 46 a 47 SFEU].“

Dodatkový protokol

6 Dodatkový protokol podepsaný dne 23. listopadu 1970 v Bruselu a uzavřený, schválený a potvrzený jménem Společenství nařízením Rady (EHS) č. 2760/72 ze dne 19. prosince 1972 (Úř. věst. 1972, L 293, s. 1; Zvl. vyd. 11/11, s. 41; dále jen „dodatkový protokol“) stanoví v článku 1 podmínky, pravidla a harmonogram realizace přechodné etapy uvedené v článku 4 dohody o přidružení.

7 V souladu s článkem 62 tvoří dodatkový protokol nedílnou součást zmíněné dohody.

8 Dodatkový protokol obsahuje hlavu II, nadepsanou „Pohyb osob a služeb“, jejíž kapitola I je věnována pracovníkům.

9 Článek 36 dodatkového protokolu, který je součástí této kapitoly I, stanoví, že volný pohyb pracovníků mezi členskými státy Společenství a Tureckem bude realizován postupně v souladu se zásadami uvedenými v článku 12 dohody o přidružení v období mezi koncem dvanáctého a koncem dvacátého druhého roku po vstupu zmíněné dohody v platnost a že Rada přidružení bude rozhodovat o pravidlech za tímto účelem nezbytných.

Rozhodnutí č. 1/80

10 Dne 19. září 1980 přijala Rada přidružení rozhodnutí č. 1/80. Články 6, 7 a 14 tohoto rozhodnutí se nacházejí v oddíle 1 týkajícím se otázek vztahujících se k zaměstnání a k volnému pohybu pracovníků, který je součástí kapitoly II tohoto rozhodnutí, nadepsané „Sociální ustanovení“.

11 Článek 6 odst. 1 uvedeného rozhodnutí zní takto:

– „Aniž jsou dotčena ustanovení článku 7 o volném přístupu rodinných příslušníků tureckého pracovníka k zaměstnání, má uvedený pracovník působící na řádném trhu práce v členském státě:

— po jednom roce řádného zaměstnání v tomto členském státě, právo na obnovení platnosti svého pracovního povolení u stejného zaměstnavatele, pokud má volné pracovní místo;

— po třech letech řádného zaměstnání v tomto členském státě – s výhradou přednosti, která bude poskytnuta pracovníkům z členských států Společenství – právo odpovědět na jinou nabídku v téže profesi u zaměstnavatele podle svého výběru, učiněnou za obvyklých podmínek a zaregistrovanou u pracovních úřadů tohoto členského státu;

— po čtyřech letech řádného zaměstnání, právo volného přístupu k jakékoli zaměstnanecké činnosti podle svého výběru.“

12 Článek 7 první pododstavec téhož rozhodnutí stanoví:

„Rodinní příslušníci tureckého pracovníka působícího na řádném trhu práce v členském státě, kteří získali povolení tohoto pracovníka následovat:

— mají, s výhradou přednosti, která má být poskytnuta pracovníkům z členských států Společenství, právo odpovědět na jakoukoli nabídku práce, pokud v uvedeném státě řádně pobývají po dobu nejméně tří let;

— mají volný přístup k jakékoli zaměstnanecké činnosti podle svého výběru, pokud v uvedeném státě řádně pobývají po dobu nejméně pěti let.“

13 Článek 14 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80 stanoví:

„Ustanovení tohoto oddílu se použijí s výhradou omezení z důvodů veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti a veřejného zdraví.“

Německé právo

14 Z předkládacího rozhodnutí ve věci C-509/15 vyplývá, že vydání povolení k pobytu na německém území v květnu 1997 a prodloužení tohoto povolení v dubnu 1999 bylo upraveno jednak Gesetz über die Einreise und den Aufenthalt von Ausländern im Bundesgebiet (zákon o vstupu na území a pobytu

cizinců na spolkovém území), ze dne 9. července 1990 (BGB1. 1990 I, s. 1354, dále jen „AuslG“), ve znění ze dne 29. října 1997 (BGBl. 1997 I, s. 2584), a jednak Verordnung zur Durchführung des Ausländergesetzes (prováděcí nařízení k AuslG).

15 Ustanovení § 7 odst. 2 AuslG, ve znění ze dne 29. října 1997, stanoví:

„Povolení k pobytu se zpravidla odmítne, pokud

[…]

2. cizinec nemůže zajistit svou obživu […] na základě vlastní výdělečné činnosti, vlastního majetku nebo jiných vlastních prostředků […]“

16 Ustanovení § 17 AuslG, nadepsaného „Slučování rodin cizinců“, ve znění ze dne 29. října 1997, stanovilo:

„(1) Zahraničnímu rodinnému příslušníkovi cizince je možné za účelem ochrany manželství a rodiny zakotvené v článku 6 [Grundgesetz (základní zákon)] udělit a prodloužit povolení k pobytu za účelem vytvoření a zachování rodinného soužití s cizincem na spolkovém území.

(2) Povolení k pobytu může být za účelem uvedeným v odstavci 1 vydáno pouze, pokud

1. cizinec má povolení nebo oprávnění k pobytu,

2. dostupné bytové prostory jsou dostatečné a

3. náklady na obživu rodinného příslušníka jsou zajištěny na základě vlastní výdělečné činnosti cizince, vlastního majetku nebo jiných vlastních prostředků; za účelem zamezení nepřiměřené tvrdosti může být pobyt povolen, jsou-li náklady na výživu rodiny zajištěny i z vlastní výdělečné činnosti rodinného příslušníka, který legálně nebo tolerovaně pobývá na spolkovém území, nebo rodinného příslušníka, který má vyživovací povinnost.“

17 Podle § 96 odst. 4 AuslG, ve znění ze dne 29. října 1997 tureckým státním příslušníkům mladším šestnácti let […], kteří byli před 15. lednem 1997 osvobozeni od povinnosti povolení k pobytu a kteří na spolkovém území pobývali legálně, se odchylně od ustanovení § 17 odst. 2 bodu 2 a 3 a § 8 odst. 1 bodu 1 a 2 udělí povolení k pobytu podle ustanovení § 17 odst. 1.

18 Na základě § 28 odst. 4 prováděcího nařízení k AuslG, tureckým státním příslušníkům mladším šestnácti let […], kteří jsou držiteli národního pasu nebo dětského dokladu, který je rovnocenný pasu, se do 30. června 1998 z úřední moci udělí v souladu s ustanoveními zákona povolení k pobytu, pokud jim byl povolen vstup na území, pokud od tohoto vstupu na spolkovém území pobývali legálně, pokud minimálně jeden z rodičů má povolení k pobytu a byla splněna oznamovací nebo přihlašovací povinnost.

19 Z předkládacího rozhodnutí ve věci C-508/15 vyplývá, že vydání povolení k pobytu v listopadu 2001 a podání žádostí o prodloužení platnosti takového povolení v letech 2002 a 2004 bylo upraveno ustanoveními AuslG, ve znění zákonů ze dne 16. února 2001 (BGBI. 2001 I, s. 266) a ze dne 9. ledna 2002 (BGBI. 2002 I, s. 361). Ustanovení § 18 AuslG, nadepsaného „Sloučení rodiny v rámci manželského vztahu“, v takto novelizovaném znění stanovilo:

„(1) Manželovi nebo manželce cizince se v mezích ustanovení § 17 vydá povolení k pobytu, pokud cizinec

[…]

3. má povolení k pobytu, manželství existovalo již v době vstupu cizince na území, a cizinec toto manželství uvedl ve své první žádosti o povolení k pobytu […]

[…]

(2) Povolení k pobytu může být vydáno odchylně od ustanovení odstavce 1 bodu 3.“

20 Z předkládacích rozhodnutí nakonec vyplývá, že pokud jde o spory v původním řízení, byly záležitosti prodloužení platnosti povolení k pobytu během roku 2006, vypracování povolení k pobytu na základě dohody o přidružení, jakož i záležitosti vyhoštění, upraveny na vnitrostátní úrovni Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (zákon o pobytu, výdělečné činnosti a integraci cizinců na spolkovém území), včetně jeho znění ze dne 30. července 2004 (BGBl. I 2004, s. 1950), ve znění vyhlášeném dne 25. února 2008 (BGBl 2008 I, s. 162) (dále jen „AufenthG“).

21 Ustanovení § 4 odst. 5 AufenthG stanovilo:

„Cizinec, který má na základě [dohody o přidružení] právo pobytu, je v případě, kdy není držitelem povolení k trvalému pobytu na spolkovém území ani povolení k trvalému pobytu na území Evropského společenství, povinen prokázat existenci tohoto práva tím, že předloží důkaz o tom, že je držitelem povolení k pobytu. Povolení k pobytu se vydává na žádost.“

22 Ustanovení § 5 AufenthG, nadepsaného „Obecné podmínky pro vydání“, znělo následovně:

„(1) Udělení povolení k pobytu zpravidla předpokládá, že

1. jsou zajištěny prostředky na obživu

[…]“

23 Ustanovení § 8 AufenthG, nadepsaného „Prodloužení platnosti povolení k pobytu“, stanovilo:

„(1) Prodloužení platnosti povolení k pobytu podléhá stejným pravidlům, jako udělení tohoto povolení.

[…]“

24 Ustanovení § 11 odst. 1 AufenthG znělo:

„Cizí státní příslušník, který byl vyhoštěn, navrácen nebo odsunut za hranici, nesmí znovu vstoupit na spolkové území a zdržovat se na něm. Povolení k pobytu se mu neudělí ani v případě, že jsou splněny podmínky pro vznik nároku na takové povolení podle tohoto zákona.“

25 Ustanovení § 27 AufenthG, které se týká zásady slučování rodin, stanovilo:

„(1) Povolení k pobytu za účelem vytvoření a zachování rodinného společenství na spolkovém území pro zahraniční rodinné příslušníky (sloučení rodiny) se udělí a prodlouží za účelem ochrany manželství a rodiny podle článku 6 [Grundgesetz (základní zákon)].

[…]“

26 Ustanovení § 30 AufenthG, nadepsané „Sloučení rodiny v rámci manželského vztahu“, stanovilo:

„(1) Manželovi či manželce cizince se udělí povolení k pobytu, pokud cizinec

„1. má povolení k trvalému pobytu na spolkovém území.

[…]“

27 Ustanovení § 53 AufenthG stanovilo:

„Cizinec je vyhoštěn, pokud:

1. byl pravomocně odsouzen pro jeden nebo více úmyslných trestných činů k trestu odnětí svobody nebo trestu za trestnou činnost mladistvých v délce trvání alespoň tří let nebo byl v průběhu pěti let pravomocně odsouzen pro úmyslné trestné činy k trestům odnětí svobody nebo trestům za trestnou činnost mladistvých v celkové délce trvání alespoň tří let nebo mu bylo při posledním pravomocném odsouzení nařízeno ochranné opatření;

2. byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin, kterým porušil zákon o omamných látkách […], k trestu za trestnou činnost mladistvých v délce trvání alespoň dvou let nebo k trestu odnětí svobody bez možnosti odkladu výkonu trestu […]“

28 Ustanovení § 55 AufenthG znělo:

„(1) Cizinec může být vyhoštěn, pokud jeho pobyt ohrožuje veřejnou bezpečnost a veřejný pořádek nebo jiné důležité zájmy Spolkové republiky Německo.

(2) Cizinec může být podle odstavce 1 vyhoštěn zejména tehdy, pokud

[…]

2. se dopustil nikoliv ojedinělého či nikoliv zanedbatelného porušení právních předpisů nebo soudních nebo správních rozhodnutí či opatření […]“

Spory v původním řízení a předběžné otázky

Věc C-508/15

29 Sidika Ucar je turecká státní příslušnice, která se v roce 1977 provdala za pana Ucara, tureckého státního příslušníka. Jako manželé žili v Turecku. Během jejich manželství se v letech 1978 až 1986 narodily čtyři děti. Manželství bylo v roce 1991 rozvedeno.

30 Ve stejném roce se p. Ucar oženil s německou státní příslušnicí, s níž od té doby žil v Německu. V roce 1996 mu německé orgány udělily povolení k pobytu na dobu neurčitou. Toto manželství bylo v roce 1999 rozvedeno.

31 V září roku 2000 uzavřeli opět p. Ucar a žalobkyně, jeho bývalá manželka, manželství. V listopadu 2001 přicestovala S. Ucar spolu s nejmladším společným dítětem na spolkové území s vízem vystaveným za účelem rodinného soužití s panem Ucarem. Cizinecký úřad jí dne 27. listopadu 2001 díky jejímu postavení manželky udělil povolení k pobytu s platností do 26. listopadu 2002. V té době byl p. Ucar zaměstnán od května 2000 jako pekař. Na konci roku 2001 p. Ucar tento pracovní poměr ukončil a začátkem roku 2002 začal vykonávat samostatně výdělečnou činnost.

32 V řízení o prodloužení platnosti jejího povolení k pobytu se S. Ucar za účelem prokázání zajištění prostředků na svou obživu odvolávala na příjmy svého manžela z výdělečné činnosti. Povolení k pobytu S. Ucar bylo dne 28. listopadu 2002 prodlouženo nejprve o dva roky a poté dne 29. listopadu

2004 došlo k dalšímu prodloužení do 28. listopadu 2006, a to na základě prokázání příjmů jejího manžela z výdělečné činnosti. V říjnu 2005 ukončil p. Ucar svou samostatně výdělečnou činnost a pracoval znovu jako pekař v zaměstnaneckém poměru nepřetržitě od 1. listopadu 2005 do prosince 2011.

33 Dne 21. listopadu 2006 udělil cizinecký úřad S. Ucar povolení k pobytu za účelem rodinného soužití s ohledem na skutečnost, že byl p. Ucar od listopadu 2005 opět zaměstnán. Toto povolení k pobytu bylo následně několikrát prodlouženo, naposledy do 12. prosince 2013.

34 Dne 16. srpna 2013 podala S. Ucar podle § 4 odst. 5 AufenthG žádost o povolení k pobytu s odvoláním na právo pobytu na základě dohody o přidružení. Jako odůvodnění své žádosti uvedla, že s ohledem na zaměstnání svého manžela, které trvá nepřetržitě od listopadu 2005, splňuje podmínky čl. 7 prvního pododstavce rozhodnutí č. 1/80.

35 Rozhodnutím ze dne 6. května 2014 cizinecký úřad odmítl opětovně prodloužit platnost povolení S. Ucar k pobytu v jejím postavení manželky z důvodu nezajištění prostředků na svou obživu. Kromě toho cizinecký úřad neudělil S. Ucar ani povolení k pobytu na základě § 4 odst. 5 AufenthG a § 7 prvního pododstavce rozhodnutí č. 1/80, neboť měl za to, že posledně uvedená nenabyla právo pobytu na základě dohody o přidružení.

36 Dle cizineckého úřadu je totiž za účelem získání práva pobytu na základě uvedených ustanovení nezbytné, aby jednak rodinný příslušník, od něhož se odvozuje právo na sloučení rodiny, již působil na řádném trhu práce v dané oblasti k okamžiku, kdy je vydáno první povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny, a jednak si osoba, kterou následuje rodinný příslušník, zachovala postavení zaměstnance po dobu tří let od vydání uvedeného povolení. Nepostačuje tedy v této souvislosti, že se osoba, kterou rodinný příslušník následuje, stane zaměstnaným pracovníkem až následně a zůstane jím po dobu tří let. Cizinecký úřad měl konečně za to, že prodloužení platnosti povolení k pobytu nelze považovat za povolení následovat pracovníka ve smyslu čl. 7 prvního pododstavce rozhodnutí č. 1/80, neboť S. Ucar již obdržela povolení následovat svého manžela jako tureckého pracovníka v okamžiku svého vstupu na německé území v roce 2001.

37 Sidika Ucar podala proti rozhodnutí cizineckého úřadu ze dne 6. května 2014 žalobu k předkládajícímu soudu, Verwaltungsgericht Berlin (správní soud v Berlíně, Německo).

38 V rámci uvedené žaloby se předkládající soud zabývá působností čl. 7 prvního pododstavce rozhodnutí č. 1/80.

39 Za těchto podmínek se Verwaltungsgericht Berlin (správní soud v Berlíně) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je třeba vykládat čl. 7 odst. 1 první pododstavec první odrážku rozhodnutí č. 1/80 v tom smyslu, že hmotněprávní podmínky jsou splněny i tehdy, pokud tříletému legálnímu pobytu rodinného příslušníka u tureckého pracovníka působícího na řádném trhu práce předcházelo období, kdy pracovník, kterému byl na začátku povolen vstup, opustil řádný trh práce členského státu poté, co bylo rodinnému příslušníkovi na základě tohoto ustanovení uděleno povolení ho následovat?

2) Je třeba vykládat čl. 7 odst. 1 první pododstavec rozhodnutí č. 1/80 v tom smyslu, že je třeba prodloužení platnosti povolení k pobytu považovat za povolení upravené v uvedeném ustanovení následovat tureckého pracovníka působícího na řádném trhu práce, pokud dotyčný rodinný příslušník žije s tímto pracovníkem nepřetržitě od okamžiku, kdy mu bylo povoleno jej následovat ve smyslu uvedeného ustanovení, avšak tento pracovník znovu působí na řádném trhu práce členského státu poté, co jej mezitím opustil, až od okamžiku prodloužení povolení?“

Věc C-509/2015

40 Recep Kilic je turecký státní příslušník, který se narodil dne 11. listopadu 1993 v Turecku během dovolené svých rodičů, tureckých státních příslušníků, kteří již tehdy žili v Německu. Recep Kilic vstoupil na německé území dne 16. dubna 1994. V té době byl jeho otec již déle než rok nezaměstnaný. Jeho matka, která ho vychovávala sama po rozchodu manželů, tedy od května 1996, až do čtrnáctého roku jeho života, nepůsobila na trhu práce. Když byla v lednu 1997 zavedena pro všechny turecké státní příslušníky mladší šestnácti let povinnost mít povolení k pobytu, bylo R. Kilicovi dne 5. května 1997 uděleno povolení k pobytu s platností do 5. května 1999. Dne 30. června 1998 nastoupila jeho matka do zaměstnání, které trvalo prakticky nepřetržitě do dubna 2003, kdy jej na několik let přerušila z důvodu čerpání mateřské a rodičovské dovolené.

41 Cizinecký úřad dne 23. dubna 1999 prodloužil platnost povolení R. Kilice k pobytu o jeden rok. Je třeba uvést, že za tímto účelem bylo předloženo potvrzení zaměstnavatele jeho matky. Německé orgány sice uvedly, že jeho matka pobírala sociální podporu, avšak podle tehdejší právní úpravy to nebránilo prodloužení platnosti povolení R. Kilice k pobytu. V následujícím období bylo toto povolení k pobytu několikrát prodlouženo na dobu určitou, naposledy do 10. listopadu 2011. Od té doby byl R. Kilic držitelem prozatímních potvrzení.

42 Proti R. Kilicovi bylo několikrát vedeno trestněprávní řízení. Naposledy byl rozsudkem Amtsgericht Tiergarten (obvodní soud v Tiergarten, Německo) ze dne 11. června 2013 odsouzen za trestnou činnost mladistvých a organizované nedovolené obchodování s omamnými látkami k trestu odnětí svobody v délce tří let a tří měsíců. V tomto rozsudku byla zohledněna i řada předchozích odsouzení, mimo jiné za ublížení na zdraví, vyhrožování, organizované vydírání, nebezpečné pronásledování a poškození cizí věci.

43 Před obdobím zajištění R. Kilice pro účely trestního řízení obdržel R. Kilic i přes chaotickou školní docházku dne 17. června 2011 v době omezení své osobní svobody diplom nižšího středoškolského vzdělání.

44 Rozhodnutím ze dne 24. července 2014 zamítl cizinecký úřad jeho žádost o prodloužení platnosti povolení k pobytu a podle § 53 bodů 1 a 2 a § 55 AufenthG nařídil jeho vyhoštění z německého území.

45 Podle cizineckého úřadu neměl R. Kilic nárok na ochranu svého pobytu podle dohody o přidružení. Nezískal totiž žádné právo podle článku 7 rozhodnutí č. 1/80, jelikož jeho rodiče nepůsobili na řádném trhu práce po dobu tří let od jeho vstupu na německé území.

46 Cizinecký úřad měl dále za to, že jelikož se R. Kilic několikrát dopustil závažné trestné činnosti, a existovalo tudíž riziko pokračování v trestné činnosti, a jelikož R. Kilic značně ohrožoval hlavní zájmy společnosti, bylo z důvodů bezpečnosti a veřejného pořádku nezbytné nařídit jeho vyhoštění. Podle tohoto úřadu bylo totiž přijetí takového opatření odůvodněno na základě vážení dotčených zájmů jak ze skutkového, tak z právního hlediska, neboť veřejný zájem, k jehož ochraně toto opatření slouží, dalece převažuje nad osobním zájmem R. Kilice na zachování osobních vazeb, které jej vážou ke Spolkové republice Německo, a na pokračování jeho pobytu na území tohoto členského státu.

47 Dne 1. září 2014 podal R. Kilic, který byl dne 27. května 2015 propuštěn na svobodu, proti rozhodnutí cizineckého úřadu ze dne 24. července 2014 žalobu k předkládajícímu soudu s tvrzením, že nabyl právo k pobytu na základě článku 7 rozhodnutí č. 1/80, jelikož jeho matka působila od 30. června 1998 na řádném trhu práce po dobu delší než tří let. Podle R. Kilice tedy nebyla při vážení dotčených zájmů dostatečně zohledněna ochrana před jeho vyhoštěním na základě článku 14 uvedeného rozhodnutí.

48 Za těchto podmínek se Verwaltungsgericht Berlin (správní soud v Berlíně) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Lze považovat za povolení ke sloučení rodiny ve smyslu článku 7 rozhodnutí č. 1/80 skutečnost, že je rodinnému příslušníkovi, kterému bylo povoleno následovat osoby, jimž byl na začátku povolen vstup a jež nepůsobily na trhu práce, prodlouženo povolení k pobytu v okamžiku, kdy se osoba, které byl na začátku povolen vstup a u níž má tento rodinný příslušník své řádné bydliště, stala pracovníkem?“

49 Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 27. října 2015 byly věci C-508/13 a C-509/15 spojeny pro účely písemné i ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.

K předběžným otázkám

Úvodní poznámky

50 Projednávané spojené věci se týkají dvou tureckých státních příslušníků, S. Ucar a R. Kilice, kteří se jako rodinní příslušníci, tedy manželka a syn, rovněž tureckého státního příslušníka legálně pobývajícího v Německu, usadili v tomto členském státě a řádně tam pobývali po dobu více než deseti let a kterým německé orgány odmítly prodloužit platnost jejich povolení k pobytu.

51 Nejprve je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora přísluší Soudnímu dvoru, aby v rámci spolupráce s vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU poskytl předkládajícímu soudu užitečnou odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jenž mu byl předložen, a že z tohoto hlediska přísluší Soudnímu dvoru případně přeformulovat otázku, která je mu položena (rozsudek ze dne 8. prosince 2011, Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-157/10, EU:C:2011:813, bod 18).

52 V projednávané věci se s ohledem na skutkové okolnosti obou sporů v původním řízení jeví, že první otázka položená v rámci věci C-508/15 je rovněž relevantní ve věci C-509/15, takže aby byla předkládajícímu soudu podána užitečná odpověď, která mu umožní rozhodnout spor, jež mu byl předložen, je třeba přezkoumat první otázku položenou v rámci věci C-508/15 ve vztahu ke skutkovým okolnostem, které nastaly v obou sporech v původním řízení.

K první otázce ve věci C-508/15

53 Podstatou první otázky předkládajícího soudu ve věci C-508/15 je, zda je třeba vykládat čl. 7 první pododstavec první odrážku rozhodnutí č. 1/80 v tom smyslu, že toto ustanovení přiznává právo na pobyt v hostitelském členském státě rodinnému příslušníkovi tureckého pracovníka, kterému bylo povoleno vstoupit do tohoto členského státu za účelem sloučení rodiny a který od svého vstupu na území uvedeného členského státu společně bydlel s uvedeným tureckým pracovníkem, pokud období tří let, kdy uvedený pracovník působil na řádném trhu práce, nenásledovalo bezprostředně po vstupu dotyčného rodinného příslušníka do hostitelského členského státu, nýbrž až později.

54 Úvodem je třeba připomenout, že ustanovení čl. 7 prvního pododstavce rozhodnutí č. 1/80 jasně, přesně a bezpodmínečně zakotvuje pro rodinné příslušníky tureckého pracovníka působícího na řádném trhu práce členského státu, kterým bylo povoleno ho následovat, právo odpovědět, s výhradou přednosti, jež má být poskytnuta pracovníkům členských států, na jakoukoliv nabídku práce poté, co v uvedeném členském státě řádně pobývali nejméně tři roky (první odrážka), jakož i právo volného přístupu k jakémukoliv zaměstnání dle jejich volby v členském státě, na jehož území řádně pobývali nejméně pět let (druhá odrážka) (rozsudek ze dne 17. dubna 1997, Kadiman, C-351/95, EU:C:1997:205, bod 27).

55 Na základě tohoto ustanovení mají rodinní příslušníci tureckého pracovníka, dodrží-li podmínky v tomto ustanovení stanovené, vlastní právo na přístup na trh práce v hostitelském členském státě. Soudní dvůr v tomto ohledu opakovaně judikoval, že práva, která uvedený čl. 7 první pododstavec přiznává rodinným příslušníkům tureckého pracovníka v oblasti zaměstnání v daném členském státě, s sebou nutně nesou související právo dotyčné osoby na pobyt, protože jinak by byly právo na přístup na trh práce a skutečný výkon zaměstnanecké činnosti zbaveny jakéhokoli účinku (rozsudek ze dne 19. července 2012, Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, bod 28 a citovaná judikatura).

56 Ze znění tohoto ustanovení vyplývá, že nabytí práv v něm zakotvených podléhá třem následujícím kumulativním podmínkám, a sice že dotyčná osoba je rodinným příslušníkem tureckého pracovníka působícího na řádném trhu práce v hostitelském členském státě, příslušné orgány tohoto státu povolily dotyčné osobě následovat uvedeného pracovníka a tato osoba v uvedeném členském státě řádně pobývá nejméně tři nebo pět let (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. července 2012, Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, bod 29).

57 Co se týče nejprve podmínky týkající se působení tureckého pracovníka na řádném trhu práce v hostitelském členském státě měl Soudní dvůr za to, že tato podmínka se vztahuje k pojmu „působení na řádném trhu práce“, jehož rozsah je stejný jako v případě použití tohoto pojmu v rámci čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80, a označuje tedy všechny pracovníky, kteří splnili právní a správní požadavky hostitelského členského státu, a mají tak právo vykonávat na jeho území výdělečnou činnost (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. prosince 2008, Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, body 22, 23 a 28).

58 Pokud jde dále o podmínku vyžadující, aby bylo dotyčnému rodinnému příslušníkovi povoleno následovat tureckého pracovníka, Soudní dvůr upřesnil, že tato podmínka má z působnosti čl. 7 prvního pododstavce rozhodnutí č. 1/80 vyloučit rodinné příslušníky tureckého pracovníka, kteří vstoupili na území hostitelského členského státu a pobývají tam v rozporu s právní úpravou tohoto státu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. listopadu 2004, Cetinkaya, C-467/02, EU:C:2004:708, bod 23).

59 V této souvislosti Soudní dvůr rozhodl, že toto ustanovení se vztahuje na situaci tureckého státního příslušníka, který jakožto rodinný příslušník tureckého pracovníka, který působí nebo působil na řádném trhu práce v hostitelském členském státě, byl buď oprávněn se připojit k uvedenému pracovníkovi za účelem sloučení rodiny, nebo se v tomto státě narodil a vždy tam pobýval (rozsudek ze dne 18. července 2007, Derin, C-325/05, EU:C:2007:442, bod 48 a citovaná judikatura).

60 Konečně, pokud jde o podmínku bydliště, Soudní dvůr rozhodl, že čl. 7 první pododstavec první odrážka rozhodnutí č. 1/80 ukládá rodinnému příslušníkovi tureckého pracovníka povinnost pobývat u tohoto pracovníka nepřetržitě po dobu nejméně tří let (rozsudek ze dne 18. prosince 2008, Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, bod 30).

61 Dle ustálené judikatury Soudního dvora totiž uvedené ustanovení vyžaduje, aby se sloučení rodiny, které odůvodnilo vstup rodinného příslušníka na území hostitelského členského státu, projevovalo po určitou dobu skutečným soužitím ve společné domácnosti s pracovníkem, a aby tomu tak bylo, dokud sama dotčená osoba nesplňuje podmínky pro přístup na trh práce tohoto státu (viz zejména rozsudek ze dne 16. března 2000, Ergat, C-329/97, EU:C:2000:133, bod 36).

62 V tomto ohledu Soudní dvůr zdůraznil, že pro účely nabytí práva přístupu na trh práce v hostitelském členském státě rodinným příslušníkem tureckého pracovníka v souladu s čl. 7 prvním pododstavcem rozhodnutí č. 1/80 musí být podmínka působení tohoto pracovníka na řádném trhu práce splněna alespoň po dobu tří let společného bydlení (rozsudek ze dne 18. prosince 2008, Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, bod 37).

63 V projednávané věci je nesporné, že jak S. Ucar, tak R. Kilic získali povolení následovat své rodinné příslušníky, v obou případech turecké státní příslušníky, v hostitelském členském státě a že S. Ucar se svým manželem a R. Kilic se svou matkou stále bydleli.

64 Je rovněž nesporné, že manžel S. Ucar a matka R. Kilice vykonávali tříletou zaměstnaneckou činnost bez přerušení, která jejich rodinným příslušníkům zakládá práva zakotvená v čl. 7 prvním pododstavci rozhodnutí č. 1/80, nikoliv bezprostředně po vstupu žalobců v původním řízení na území hostitelského členského státu, nýbrž později.

65 Je třeba tedy upřesnit, zda pro účely nabytí práva na pobyt na základě čl. 7 prvního pododstavce rozhodnutí č. 1/80 musí být podmínka působení referenčního tureckého pracovníka na řádném trhu práce nezbytně splněna jak k datu samotného vstupu dotyčného rodinného příslušníka do hostitelského členského státu, tak po dobu tří nebo pěti let následujících bezprostředně po tomto datu, jak shledal cizinecký úřad a jak uplatňuje německá vláda.

66 Je třeba zaprvé zdůraznit, že taková podmínka není v čl. 7 prvním pododstavci rozhodnutí č. 1/80 výslovně stanovena.

67 Zadruhé je třeba vyložit čl. 7 první pododstavec rozhodnutí č. 1/80 s ohledem na cíl sledovaný tímto ustanovením a systém, který zavádí.

68 V tomto ohledu je nutno připomenout, že systém postupného nabývání práv upravený v prvním pododstavci článku 7 rozhodnutí č. 1/80 sleduje dvojí cíl. Zaprvé před uplynutím počáteční tříleté doby je cílem uvedeného ustanovení umožnit přítomnost rodinných příslušníků migrujícího pracovníka u posledně uvedeného, a to v zájmu podpory – prostřednictvím sloučení rodiny – zaměstnání a pobytu tureckého pracovníka, který se již řádně integroval v hostitelském členském státě. Totéž ustanovení zadruhé zamýšlí posílit trvalou integraci rodiny tureckého migrujícího pracovníka v hostitelském členském státě tím, že samotnému dotyčnému rodinnému příslušníkovi po třech letech řádného pobytu dává možnost přístupu na trh práce. Hlavním sledovaným účelem je tedy konsolidovat postavení uvedeného rodinného příslušníka, který je již v této fázi řádně integrován v hostitelském členském státě, tím, že mu budou v dotyčném státě poskytnuty možnosti, aby si sám zajistil svou obživu, a vytvořil si tak nezávislé postavení na migrujícím pracovníkovi (rozsudek ze dne 19. července 2012, Dülger, C-451/11, EU:C:2012:504, body 38 až 40 a citovaná judikatura).

69 Navíc s ohledem na obecný cíl sledovaný rozhodnutím č. 1/80, který spočívá ve zlepšení režimu v sociální oblasti, z něhož mají prospěch turečtí pracovníci a jejich rodinní příslušníci s cílem postupně uskutečnit volný pohyb, směřuje systém zavedený konkrétně v čl. 7 prvním pododstavci téhož rozhodnutí k vytvoření příznivých podmínek pro sloučení rodiny v hostitelském členském státě (rozsudek ze dne 29. března 2012, Kahveci, C-7/10 a C-9/10, EU:C:2012:180, bod 34).

70 Výklad čl. 7 prvního pododstavce první odrážky rozhodnutí č. 1/80, navrhovaný německou vládou, podle kterého se za okolností dotčených v původním řízení S. Ucar a R. Kilic nemohou dovolávat práv přiznaných v tomto ustanovení z pouhého důvodu, že období tří let, během něhož referenční turecký pracovník vykonával nepřetržitě zaměstnaneckou činnost, nezapočalo bezprostředně po datu sloučení rodiny, je s ohledem na cíl sledovaný tímto ustanovením příliš omezující.

71 Je třeba dále uvést, že by dotčení rodinní příslušníci, kteří nesplňují podmínky uvedené v čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80, neměli v žádném případě právo na přístup na trh práce v hostitelském členském státě, takže by v tomto členském státě nemohli konsolidovat své postavení, a to i kdyby tam řadu let řádně pobývali, byli v zásadě dobře integrováni a bydleli společně s tureckým státním příslušníkem od data svého příjezdu do hostitelského členského státu, a to během období, kdy uvedený státní příslušník vykonával zaměstnaneckou činnost nepřetržitě po dobu nejméně tří nebo pěti let, což není v souladu s cílem čl. 7 prvním pododstavcem rozhodnutí č. 1/80.

72 Nicméně nic ve znění tohoto posledně uvedeného ustanovení ani obecně v rozhodnutí č. 1/80 neumožňuje mít za to, že autoři tohoto rozhodnutí hodlali vyloučit rodinné příslušníky tak významné kategorie tureckých pracovníků z výkonu práv stanovených v čl. 7 prvním pododstavci tohoto rozhodnutí.

73 Nadto je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora výkon práv, která vyplývají pro turecké státní příslušníky z rozhodnutí č. 1/80 nepodléhá žádné podmínce týkající se důvodu, pro který jim bylo právo vstupu a právo pobytu v hostitelském členském státě původně přiznáno (rozsudky ze dne 18. prosince 2008, Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, bod 42 a citovaná judikatura).

74 V této souvislosti již Soudní dvůr rozhodl, že se čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 1/80 vztahuje na turecké státní příslušníky, kteří jsou v hostitelském členském státě v postavení pracovníků, avšak nevyžaduje, aby byli v postavení pracovníka v okamžiku jejich vstupu do Unie, takže toto postavení mohou získat až po tomto vstupu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. ledna 2008, Payir a další, C-294/06, EU:C:2008:36, bod 38).

75 Za těchto okolností je třeba mít za to, že pro účely nabytí práva na pobyt na základě čl. 7 prvního pododstavce rozhodnutí č. 1/80 rodinným příslušníkem referenčního tureckého pracovníka, nemusí být nutně splněna podmínka působení tohoto pracovníka na řádném trhu práce k samotnému datu vstupu dotyčného rodinného příslušníka do hostitelského členského státu a po dobu tří nebo pěti let bezprostředně následujících po tomto datu.

76 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku ve věci C-508/15 odpovědět, že čl. 7 první pododstavec první odrážka rozhodnutí č. 1/80 musí být vykládán v tom smyslu, že přiznává právo na pobyt v hostitelském členském státě rodinnému příslušníkovi tureckého pracovníka, kterému bylo povoleno vstoupit do tohoto členského státu za účelem sloučení rodiny a který od svého vstupu na území uvedeného členského státu společně bydlel s uvedeným tureckým pracovníkem, přestože období nejméně tří let, kdy uvedený turecký pracovník působil na řádném trhu práce, nenásledovalo po vstupu dotyčného rodinného příslušníka do hostitelského členského státu bezprostředně, ale až později.

Ke druhé otázce ve věci C-508/15 a otázce ve věci C-509/15

77 S ohledem na odpověď poskytnutou na první otázku ve věci C-508/15 není namístě odpovídat na druhou otázku v téže věci, ani na otázku ve věci C-509/15.

K nákladům řízení

78 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 7 první pododstavec první odrážka rozhodnutí Rady přidružení č. 1/80 ze dne 19. září 1980 o vývoji přidružení musí být vykládán v tom smyslu, že přiznává právo na pobyt v hostitelském členském státě rodinnému příslušníkovi tureckého pracovníka, kterému bylo povoleno vstoupit do tohoto členského státu za účelem sloučení rodiny a který od svého vstupu na území uvedeného členského státu společně bydlel s uvedeným tureckým pracovníkem,

přestože období nejméně tří let, kdy uvedený turecký pracovník působil na řádném trhu práce, nenásledovalo po vstupu dotyčného rodinného příslušníka do hostitelského členského státu bezprostředně, ale až později.

Podpisy.